

KREDITNE UNIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

**OSVRT NA TRŽIŠNI POLOŽAJ U SVIJETU I EUROPSKOJ UNIJI,
LEGISLATIVA I SMJERNICE RAZVOJA**

- ZAGREB, RUJAN 2012. -

1. Uvod

Želja je HRVATSKE UDRUGE KREDITNIH UNIJA (u daljnjem tekstu HUKU) da ovim materijalom ukaže na smjernice razvoja tržišta kreditnih unija u Republici Hrvatskoj, temeljeno na iskustvima zemalja članica EU, uz uvažavanje specifičnosti hrvatskog tržišta i postojeće legislative. Postojeći Zakon o kreditnim unijama u nekim segmentima predstavlja kvalitetnu podlogu, ali potrebno ga je uskladiti s današnjom situacijom na financijskom tržištu. HUKU se zalaže za suvremenu zakonsku regulativu temeljenu na dobroj europskoj praksi, fleksibilnu i otvorenu promjenama, sa jasnim regulatornim okvirom. U tom smislu, HUKU želi biti partner zakonodavnim tijelima i regulatoru u proceduri pripreme promjena legislative kako bi zakonodavni okvir omogućio održivi razvoj kreditnih unija uz jačanje komponente društveno korisnog poslovanja, financiranja malih poduzetnika, obrtnika i uključivanje u sve modele poticanja gospodarskog razvitka.

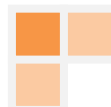
2. Sažetak

Materijal je podijeljen u tri cjeline: analizu tržišta kreditnih unija u svijetu, EU i Republici Hrvatskoj, zatim detaljnu analizu razvoja kreditnih unija u Velikoj Britaniji i Irskoj, koje su prepoznate kao europske zemlje koje su razvile suvremen zakonski okvir koji omogućava razvitak kreditnih unija na održiv način, i na kraju komentar važećeg Zakona o kreditnim unijama u RH te inicijativa za izmjene i dopune Zakona koje bi stvorile preduvjete za daljnji razvoj tržišta.

U inicijativi za promjene Zakona o kreditnim unijama, HUKU je težište postavio na odredbama Zakona koje se odnose na:

- Poslove kreditne unije
- Načela osnivanja kreditnih unija
- Članstvo
- Osiguranje štednih uloga odnosno depozita
- Novčana sredstva i depoziti kreditne unije u kreditnim institucijama

Smatramo da su to točke u kojima Zakon nije ispunio svoju ulogu, a osnova su na kojima se temelji budućnost kreditnih unija u RH.

3. Značaj kreditnih unija

Kreditne unije djeluju u više od 100 zemalja širom svijeta, gdje pružaju različite financijske usluge, prije svega kreditne i depozitne. Njihovim djelovanjem obuhvaćeno je više od 200 milijuna članova koji putem kreditnih unija rješavaju svoje financijske potrebe. Ukupna aktiva kreditnih unija u svijetu u 2010. godini iznosila je 1.461 milijardu dolara, a štednja članova iznosila je 1.229,4 milijardi dolara. Udio članstva kreditnih unija u ukupnom broju stanovnika na svjetskoj razini je više od 8%.

Država/Regija	Broj kreditnih unija	Broj članova	Aktiva (milijuna USD)	Penetracija (%)
Razvijena tržišta				
Sjedinjene Američke Države	7.491	91,758.307	926.610	44
Kanada	877	10,763.934	256.187	46
Australija	105	3,400.000	53.420	23
Južna Koreja	963	5,578.995	42.200	16
Tranzicijska tržišta				
Kenija	4.020	3,918.490	3.703	17
Hong Kong	44	74.086	908	1
Tajvan	336	203.767	743	1
Šri Lanka	8.440	895.132	59	6
Singapur	31	225.725	929	6
Tajland	2.339	3,621.119	37.984	8
Irska	409	2,995.000	20.052	67
Velika Britanija	480	891.283	1.191	2
Poljska	59	2,176.541	4.728	8
Fiji	29	15.243	25	3
Novi Zeland	29	184.937	478	6
Karibi	447	2,805.296	4.805	17
Latinska Amerika	1.745	15,678.012	48.124	5
Tržišta u razvoju				
Afrika	13.541	13.627,90	2.167	8
Azija	10.009	27,201.231	56.603	3
Rusija	130	207.710	162	-
Ukrajina	679	1,631.300	414	5
Svijet ukupno (100 država)	52.945	187,986.967	1,460.552	8

Izvor: WOCCU

Na globalnoj razini kreditne unije su udružene u Svjetsko vijeće kreditnih unija (WOCCU) unutar koje se razvija inicijativa da se razvije reprezentativni model koji će biti polazna osnova za osnivanje kreditnih unija širom svijeta.

Godine 2008. godine dogovorena su Međunarodna načela upravljanja kreditnim unijama uključujući i članice Europske mreže kreditnih unija.

Povijesno gledano, prve kreditne unije u Europi osnivaju se 1850. godine. Nedugo nakon osnivanja prve kreditne unije u Europi, u Pitomači je 1862. godine osnovana prva hrvatska kreditna unija u obliku štedno-kreditne zadruge. Početkom 20-og stoljeća, u Hrvatskoj je djelovalo 1.511 štedno-kreditnih zadruga s oko 250.000 članova. Značajno je napomenuti, da danas u zemljama EU djeluje više od 130.000 različitih vrsta financijskih institucija koje djeluju u zadružnom obliku, u kojima je organizirano više od 83 milijuna članova i zaposleno više od 2,3 milijuna djelatnika.

Preoblikovanje štedno-kreditnih zadruga u kreditne unije u Republici Hrvatskoj izvršeno je temeljem Zakona o kreditnim unijama koji je stupio na snagu 01.01.2007. godine, čime je istovremeno započet i proces usklađivanja poslovanja postojećih štedno-kreditnih zadruga s pravnom stečevinom EU. Navedenim Zakonom i podzakonskom regulativom uređena su sva bitna područja poslovanja kreditnih unija (dobivanje licence za rad od strane HNB-a, mjerenje i upravljanje svim vrstama rizika u kreditnim unijama, utvrđivanje stope solventnosti, jedinstveno iskazivanje efektivne kamatne stope, propisano je obvezno izvještavanje HNB).

Od ukupno 124 štedno kreditne zadruge koliko ih je poslovalo na dan 31.12.2005. godine, danas na području RH posluje ukupno 25 kreditnih unija koje su regionalno vrlo nejednako raspoređene¹.

Restriktivne odredbe novog Zakona o kreditnim unijama, prije svega definiranje teritorijalnog načela i smanjen broj djelatnosti, onemogućile su prilagodbu većeg broja financijskih institucija novoj zakonskoj regulativi –. Također, određeni broj zadruga nije bio kadrovski, tehnički i financijski sposoban za preoblikovanje i novi način rada kao kreditna unija.

4. Usporedba legislative u Europskoj uniji

U Europi postoji duga tradicija zadružnog oblika poslovanja u financijskom sektoru. Različit razvojni put financijske industrije u pojedinim zemljama doveo je do raznih pravnih oblika udruživanja, od zadružnih banaka, štedionica, štedno-kreditnih zadruga do kreditnih unija.

U zemljama EU koje smo analizirali, kreditne unije uz kreditno-depozitne poslove za svoje članove mogu obavljati i druge poslove za svoje članove kao što su jednostavne bankarske transakcije, transakcije vezane za tekuće račune, savjetodavne usluge, knjigovodstvene usluge, posredovanje u životnom osiguranju, platni promet za svoje članove, usluge razvijanja vještina svojih članova u upravljanju novcem i sl.

---

¹ Prilog 1: Regionalna zastupljenost kreditnih unija u RH

Osim navedenih poslova, kreditne unije mogu primati depozite od drugih kreditnih unija, udruženja kreditnih unija, javnih organizacija, vjerskih zajednica, lokalne samouprave, međunarodnih fondova i dobrotvornih organizacija, kao i ulagati u državne vrijednosne papire.

Kreditne unije u gotovo svim analiziranim zemljama EU, kao uvjet za učlanjenje, imaju propisan kriterij prebivanja, rada ili posjedovanja nekretnine na istom području (tzv. teritorijalno načelo), s time da je područje prebivanja u pojedinim zemljama različito propisano:

U Velikoj Britaniji, Financial Services Authority (FSA) određuje koju vrstu usluga će kreditna unija davati svojim članovima, koje su teritorijalne granice za učlanjenje i sva ostala pravila ponašanja zavisno od veličine kreditne unije, broja članova i kapitala kojim unija raspolaže. Propisano je da na određenom teritoriju usluge kreditne unije mogu koristiti svi oni koji imaju prebivalište ili su zaposleni na tom teritoriju.

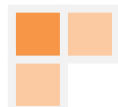
Uz navedene kriterije za učlanjenje, u nekim državama (Litva, Velika Britanija), uvedena je mogućnost pridruženog članstva, odnosno ako član kreditne unije ne ispunjava osnovne uvjete za članstvo, prema odluci Glavne skupštine može steći status pridruženog člana sa svim pravima i obvezama člana, ali bez prava glasa.

U većini promatranih zakonodavstava, depoziti članova kreditnih unija su osigurani na isti način kao i depoziti banaka, što znači da su osigurani putem nacionalnih sustava osiguranja štednih uloga.

U većini zemalja EU, rad kreditnih unija nadzire Centralna banka, institucija nadležna za regulaciju financijskog sektora, Ministarstvo financija ili neka druga zakonom utvrđena institucija, uz obveznu neovisnu reviziju poslovanja od strane revizora kojeg određuje Skupština kreditne unije.

HUKU u ovom materijalu razmatra isključivo primjere zemalja u kojima se kreditne unije pojavljuju pod tim nazivom, uz postojanje zakonskog akta koji se odnosi isključivo na kreditne unije i uređuje njihovo poslovanje, sa svim specifičnostima koje takav oblik udruživanja podrazumijeva. Europske zemlje članice EU koje zadovoljavaju prethodno iznesene uvjete kako bi usporedba sa njihovim zakonodavstvima bila moguća su:

- Velika Britanija
- Irska
- Poljska
- Litva

U navedenim zemljama analizirana je zakonska regulativa po ključnim pitanjima, kao i značaj na tržištu i niše koje kreditne unije pokrivaju. Osim navedenih zemalja, kreditne unije u EU posluju i u Latviji, Rumunjskoj i Estoniji, međutim zakonodavstva tih zemalja ne predviđaju poseban akt koji regulira njihovo poslovanje, već posluju u skladu sa ostalim zakonima koji reguliraju poslovanje kreditnih odnosno financijskih institucija.

U zemljama EU, osnivanje i poslovanje kreditnih unija regulirano je propisima zemalja članica. Nacionalna zakonodavstva vezana su i pod utjecajem europske politike s obzirom na niz otvorenih pitanja, što se prije svega odnosi na primjenu Direktive 2000/12/EZ - Europska direktiva o kapitalnim zahtjevima (Basel II), osiguranje depozita, korporativno upravljanje, primjena MSFI za mala i srednja poduzeća u radu kreditnih unija i sl.

U nastavku je pregled broja i aktive kreditnih unija u pojedinim državama, nadležnost regulatora i usporedba odredbi zakona koje reguliraju načela osnivanja, iznos i način osiguranja štednih uloga, članstvo i poslove kreditne unije:

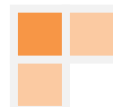
Značaj na tržištu – broj unija i ukupna aktiva

Država	Broj KU	Ukupna aktiva 2010
Hrvatska	25	101,61 mil. USD ²
Velika Britanija	480	1.372,09 mil USD
Irska	494	17.378,92 mil USD
Poljska	59	4.614,55 mil USD
Rumunjska	17	42,12 mil. USD
Estonija	20	14,06 mil. USD
Latvija	34	21,88 mil USD
Litva	62	537,28 mil USD

Izvor: WOCCU

Primjeri razvijenih tržišta su, prije svega, Velika Britanija, Irska i Litva, ne samo radi značaja na tržištu, nego i radi kvalitetne legislative u čiji razvoj su uključeni svi dionici: udruge kreditnih unija, Ministarstvo financija, regulator i zakonodavac. Također, u navedenim zemljama provedene su ili su u tijeku javne rasprave usmjerene prema izmjenama i dopunama zakona, ili su izmjene i dopune nedavno stupile na snagu nakon provedene sustavne analize svih značajki bitnih za daljnji razvoj kreditnih unija.

² Podaci na dan 30.6.2012.

Nadzor – supervizija

Država	Regulator
Hrvatska	Hrvatska narodna banka
WOCCU (preporuka)	MFIN ili druge institucije koje reguliraju financijsku industriju
VB	Financial Services Authority (FSA)
Irska	Central Bank of Ireland (središnja banka)
Poljska	Polish Financial Services Authority (PFSA)
Litva	Central Bank of the Republic of Lithuania (središnja banka)

Na svjetskoj razini kreditne unije su pod nadzorom različitih institucija, ovisno o zakonodavstvu pojedine zemlje odnosno nadležnim tijelima za regulaciju financijske industrije. U velikoj većini država nadzorno tijelo je središnja banka, institucija pod čijom je nadležnošću financijski sektor ili posebno tijelo zaduženu za zadruga u cjelini. U nekim državama kreditne unije su pod regulacijom nadležnog ministarstva ili udruženja na nacionalnoj razini.

S obzirom na strukturu financijskog sektora u Republici Hrvatskoj, HUKU smatra da je rješenje sa Hrvatskom narodnom bankom kao regulatorom u skladu s praksom usporedivih država na visokoj razini u pogledu kvalitete regulatornog okvira te svakako doprinosi pozitivnoj percepciji i zaštiti klijenata odnosno članova kreditnih unija.

Osiguranje štednih uloga

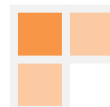
Država	Limit	Institucija
Hrvatska		nema osiguranja
Velika Britanija	£ 85.000	Financial Services Compensation Scheme
Irska	€ 100.000	Irish Deposit Guarantee Scheme
Poljska	€ 100.000	Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych SKOK
Litva	€ 100.000	Državna agencija za osiguranje depozita (SVARBU)

U većini promatranih država štedni ulozi u kreditnim unijama su osigurani na jednaki način i u jednakom iznosu kao i štedni ulozi u bankama. Uslijed financijske krize, većina država je podizala limit osiguranja štednih uloga kako bi se vratilo poljuljano povjerenje u financijski sustav, pa su tako primjeri na svjetskoj razini Sjedinjene Američke Države (limit privremeno podignut sa 100.000 USD na 250.000 USD), Njemačka (limit je potpuno ukinut i jamči se za štedne uloge u cijelosti), Australija (nije uopće postojalo osiguranje, uvedeno je do milijun AUD). U Poljskoj je limit podizan dva puta, sa € 22.500 na € 50.000 pa na € 100.000, kao i u Velikoj Britaniji do sadašnje razine od 85.000 GBP, a u EU u cjelini, sa € 20.000 na € 50.000 i nedavno do € 100.000.

Članstvo i načela osnivanja

Država	Načela na kojima može biti osnovana kreditna unija
Hrvatska	<p>Čl. 5. Zakona o kreditnim unijama:</p> <ul style="list-style-type: none"> - načelo zaposlenja - načelo zanimanja odnosno profesije - teritorijalno načelo - drugo načelo koje osigurava ostvarivanje zajedničkog interesa i financijske uzajamnosti članova kreditne unije
WOCCU (preporuka)	<ul style="list-style-type: none"> - slična zanimanja ili profesije ili zajednički poslodavac ili isto poslovno ili tržišno područje - zajedničko članstvo u udruzi ili organizaciji, uključujući vjerske, socijalne ili obrazovne skupine ili zadruge - žive, rade ili obitavaju unutar iste definirane zajednice - članovi obitelji mogu postati članovi unije bez obzira na ispunjavanje načela
Velika Britanija	<ul style="list-style-type: none"> - određeno zanimanje - stanovanje ili zaposlenje na određenom lokalitetu (teritorijalno načelo, broj potencijalnih članova društva ne prelazi dva milijuna ili neki drugi utvrđeni veći broj) - zaposlenje kod određenog poslodavca - članstvo u bona fide organizaciji ili drugačija povezanost sa članovima društva u neku drugu svrhu, a ne u svrhu osnivanja društva koje će biti registrirano kao kreditna unija - drugi kriteriji članstva koje je odobrilo nadležno državno tijelo - dozvoljeno je kombiniranje načela tj. članovi moraju ispunjavati jedno od načela definiranih statutom - kreditna unija može prihvatiti u članstvo pravne osobe ako je to predviđeno pravilima (uz ograničenja broja korporativnih članova i broja udjela/dionica dodijeljenih korporativnim članovima kreditne unije) - članovi obitelji ili zajedničkog domaćinstva mogu biti članovi bez obzira na ispunjavanje načela kriterija članstva
Irska	<ul style="list-style-type: none"> - određeno zanimanje - stanovanje ili zaposlenje na određenom lokalitetu - zaposlenje kod određenog poslodavca - članstvo u bona fide organizaciji ili drugačija povezanost sa članovima društva u neku drugu svrhu, a ne u svrhu osnivanja društva koje će biti registrirano kao kreditna unija - drugi kriteriji članstva koje je odobrilo nadležno državno tijelo - članovi obitelji ili zajedničkog domaćinstva mogu biti članovi bez obzira na ispunjavanje načela kriterija članstva

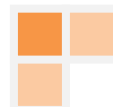

Poljska	<ul style="list-style-type: none"> - slobodno članstvo, bez ograničenja
Litva	<ul style="list-style-type: none"> - stanovanje, zaposlenje ili školovanje na određenom području i njemu susjednim područjima - pravne osobe (udruge svih vrsta, zadruge, poljoprivredna poduzeća, tvrtke u vlasništvu članova kreditne unije ako potpadaju pod definiciju malog odnosno mikro poduzetnika sukladno zakonima Republike Litve) koje su registrirane na području na kojem je registrirana i kreditna unija i njemu susjednim područjima mogu biti pridruženi članovi kreditne unije bez prava glasa, broj pridruženih članova ne može premašiti broj članova koji ispunjavaju načela članstva

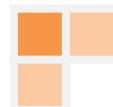
Djelatnosti i vrste poslova

Hrvatska (Članak 3. Zakona o kreditnim unijama)	<p>Kreditna unija smije obavljati djelatnost koja obuhvaća samo sljedeće poslove:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. primati novčane depozita članova kreditne unije u domaćoj valuti, 2. odobravati kredite članovima kreditne unije u domaćoj valuti, 3. primati novčane depozite od sindikata i obrtničkih komora te primati bespovratna novčana sredstva od međunarodnih institucija, 4. obavljati platni promet za svoje članove (uz odobrenje HNB-a sukladno propisima koji uređuju platni promet), 5. obavljati mjenjačke poslove za članove kreditne unije, 6. dodjeljivati novčanu pomoć članovima kreditne unije, 7. davati jamstva za obveze članova kreditne unije u domaćoj valuti.
---	--

Država	Dodatne djelatnosti (osim primanja depozita i odobravanja kredita)
WOCCU (preporuka)	<ul style="list-style-type: none"> - kreditna unija može pružati financijske usluge za koje naplaćuje naknadu i ne-članovima ukoliko to ne utječe na imovinu ili obveze kreditne unije <p>Kreditna unija može:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kupovati imovinu/obveze druge kreditne unije - biti član, uključujući ulaganje u vlasničke udjele, federacije, konfederacije ili slične institucije, uključujući središnju kreditnu uniju ili sustav osiguranja štednih uloga - biti direktan sudionik sustava platnog prometa i namire, kreditiranja u svrhu likvidnosti od strane središnje banke, kartičnog plaćanja... - djelovati kao fiskalni agent i primati uplate od državnih tijela

	<ul style="list-style-type: none"> - prikupljati, zaprimati i isplaćivati sredstva povezana s transferom novca, mjenjačkim poslovanjem, putnim čekovima i ostalim novčanim instrumentima, kao i pružanje automatiziranih usluga u korist i za dobrobit svojih članova te naplaćivati naknadu za takve usluge - itd.
Velika Britanija	<ul style="list-style-type: none"> - isplate/uplate putem trajnog naloga ili na drugi način, kao posrednik prema članovima ili bilo kojoj drugoj osobi od koje je kreditna unija zaprimila depozit - izdavanje i administriranje sredstava plaćanja (npr. čekovi ili debitne kartice) - usluge prijenosa novca - savjetodavne usluge povezane s prethodno nabrojenim uslugama
Irska	<ul style="list-style-type: none"> - razne vrste treninga i edukacija članova (financijsko savjetovanje, savjetovanje u cilju postizanja ekonomskog, socijalnog i kulturnog blagostanja u zajednici i sl.) - pružanje usluga članovima u svrhu uzajamne koristi (vrste dodatnih usluga nisu definirane, potrebno je aplikacija kreditne unije prema regulatoru uz obrazloženje o vrsti i opsegu predviđenih usluga)
Poljska	<ul style="list-style-type: none"> - gotovo sve bankarske usluge, uključujući debitne kartice, mrežu bankomata, platni promet, tekuće račune i poslove osiguranja putem tvrtke kćeri
Litva	<ul style="list-style-type: none"> - usluge za koje nije potrebna licenca: administriranje putnih čekova, novca i ostalih sredstava plaćanja, financijsko posredovanje, davanje jamstava, davanje informacija i savjeta oko odobravanja i isplate kredita, najam sefova - usluge za koje je potrebna licenca: zaprimanje depozita i ostalih isplativih sredstava od neprofesionalnih sudionika na tržištu, platni promet, mjenjačko poslovanje, izdavanje elektronskog novca - sve financijske usluge mogu se pružati članovima, pridruženim članovima, drugim kreditnim unijama, udrugama kreditnih unija, središnjoj kreditnoj uniji

8. Pozitivni primjeri razvoja tržišta kreditnih unija u Europi

Prethodno su analizirana zakonska rješenja kreditnih unija i iskustva članica EU, a u nastavku je predstavljen kratak pregled konkretnih rješenja Velike Britanije i Irske, u kojima je nedavno napravljena cjelovita analiza tržišta i pripremljene izmjene i dopune zakonske regulative, s posebnim naglaskom na rješenja koja HUKU prepoznaje kao dobru praksu primjenjivu i na hrvatskom tržištu.

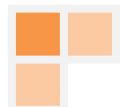
Velika Britanija

Velika Britanija je reformu zakonske regulative sektora zadruga i kreditnih unija počela provoditi u 2007. godini, opsežnom anketom koju je Ministarstvo financija provelo na preko 200 ispitanih pojedinaca i organizacija. Rezultat inicijative su Izmjene i dopune Zakona o kreditnim unijama koje su stupile na snagu 8. siječnja 2012. godine.

Osnovne promjene Zakona su kako slijedi:

- Kreditnim unijama je omogućeno da članstvo prošire na više od jedne grupe ljudi, bez obzira gdje oni žive ili rade. Teritorijalno načelo je prošireno na način da najveći mogući broj potencijalnih članova koji po tom načelu mogu biti učlanjeni u kreditnu uniju ne smije prelaziti 2 milijuna.
- Broj takozvanih „non-qualifying members“ odnosno članova koji više ne zadovoljavaju neko od načela jer su promijenili prebivalište ili mjesto rada, ograničen je isključivo statutom kreditne unije tj. pravilima koje kreditne unije određuju samostalno.
- Članstvo nije ograničeno isključivo na fizičke osobe već i pravne osobe koje zadovoljavaju neko od načela, uz ograničenje da pravne osobe mogu činiti najviše 10% ukupnog broja članova i 25% ukupnih vlasničkih udjela.
- Budući da su kreditne unije pod regulacijom FSA, štednja u kreditnim unijama osigurana je do iznosa £ 85.000.
- Zadržano je ograničenje da kreditne unije ne mogu zaračunavati kamatnu stopu višu od 2% mjesečno odnosno EKS od 26,8%.

Irska

Irska je u ožujku 2012. godine objavila završni Izvještaj povjerenstva za kreditne unije, tijela osnovanog 31. svibnja 2011. na inicijativu Vlade Republike Irske, sastavljenog od predstavnika udruga kreditnih unija, Ministarstva financija, Registra kreditnih unija i neovisnih stručnjaka iz područja financija i prava. Povjerenstvo je u svom radu imalo podršku povremenih članova tj. peteročlanog Sekretarijata Ministarstva financija, kao i tročlanu radnu grupu sastavljenu od zaposlenika Centralne banke. U izvještaju je sadržan i prethodni izvještaj Povjerenstva iz rujna 2011. u kojem su dane preporuke u odnosu na regulatorne zahtjeve, definirane ovlasti Irske centralne banke, kao i prava i obveze kreditnih unija u odnosu na shemu osiguranja depozita.

Povjerenstvo je osnovano sa zadatkom da utvrdi razlikovne značajke kreditnih unija u odnosu na druge financijske institucije, pruži trenutnu financijsku sliku sektora, usporedi međunarodnu dobru praksu u svim segmentima važnim za kreditne unije i da prijedloge za stabilizaciju i restrukturiranje sektora, kao i za snažniji legislativni i regulatorni okvir, uključujući i poboljšano upravljanje. Rezultat izvještaja je popis predloženih 40-ak amandmana na Zakon o kreditnim unijama iz 1997. godine, uz zaključak da revitalizirani i osnaženi sektor može biti značajan čimbenik na financijskom tržištu budućnosti.

Povjerenstvo je dalo preporuke za razvoj zakonodavnog okvira uzevši u obzir principe zadovoljavanja potreba članova kreditnih unija u budućnosti, zadržavanje osnovnih načela, financijsku održivost sektora kroz poslovni ciklus i suvremenu legislativu i regulaciju.

Preporuke za model organizacije kreditnih unija u budućnosti su sljedeće:

- prijedlog modela regulacije temelji se na segmentaciji kreditnih unija ovisno o veličini aktive na tri tipa kreditnih unija koje se razlikuju po rasponu usluga koje su ovlaštene pružati i regulatornim zahtjevima koji su stroži za veće kreditne unije
- dodatne usluge koje kreditne unije pružaju imaju veliku važnost i pozitivan učinak na profitabilnost, a ovlaštenja za njihovo pružanje usko su u vezi s promjenom modela regulacije
- po pitanju načela članstva razmotren je pristup kombiniranja načela usvojen u SAD-u i Velikoj Britaniji kao alternativa postojećem sustavu
- centralizacija nekih usluga formiranjem Središnje kreditne unije, korporativne kreditne unije, povezivanjem kreditnih unija na regionalnoj osnovi ili izdvajanjem poslova na posebnu tvrtku

- veće ulaganje u IT rješenja putem bolje suradnje i koordinacije između kreditnih unija, standardizacije procesa i *outsourcinga* u cilju smanjenja troškova i povećanja efikasnosti
- kreditne unije moraju preuzeti proaktivnu ulogu u promicanju financijske edukacije i pozitivne prakse u upravljanju novcem i uključivanju u društveno korisne oblike kreditiranja

9. Ograničenja Zakona o kreditnim unijama i prijedlog izmjena i dopuna

Prijedlozi najvažnijih izmjena i dopuna Zakona o kreditnim unijama dani su u nastavku, dok je detaljniji pregled odredbi zakona za koje HUKU smatra da ih treba drugačije formulirati u tabličnom prikazu kao dodatak ovom poglavlju materijala :

Osiguranje depozita

Depoziti u kreditnim unijama nisu u sustavu osiguranja štednih uloga koje je u RH pod ingerencijom Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Usporedba sa zakonodavstvima zemalja EU pokazuje da su depoziti u kreditnim unijama u europskim državama bez iznimke dio sheme osiguranja depozita, u većini slučajeva putem tijela koje osigurava štedne uloge u bankama.

HUKU smatra da je neobično važno štedne uloge u kreditnim unijama osigurati na jednaki način i u jednakom iznosu kao i štedne uloge u bankama. Ulaskom u shemu osiguranja štednih uloga, kreditne unije bi postale značajno konkurentnije u privlačenju izvora kapitala, premija na rizik u smislu potrebe plaćanja visoke kamatne stope na depozite ne bi bila toliko izražena, došlo bi do usitnjavanja depozitne baze ulaskom novih članova, a krajnji rezultat bila bi povoljnija aktivna kamatna stopa za klijente odnosno članove kreditne unije.

Novčana sredstva i depoziti kreditne unije u kreditnim institucijama

---

Zakon o kreditnim unijama kreditne unije s jedne strane svrstava u financijske institucije, a s druge u uzajamno neprofitne štedno depozitne institucije, koje račun za redovno poslovanje nemaju otvoren kod Hrvatske narodne banke kako to imaju financijsko depozitne institucije. Kreditne unije račun imaju otvoren kod poslovnih banaka i ako banka kod koje kreditna unija ima otvoren žiro račun za redovno poslovanje (račun za namiru) ili deponira likvidna sredstva ode u likvidaciju ili stečaj, u problem će doći i kreditna unija koja je kod iste imala otvoren račun ili držala likvidna sredstva u vidu depozita. Kreditne unije imaju iznimnu ulogu u financijskom opsluživanju članova – fizičkih osoba koji bi trebali biti zaštićeni od situacije kada kreditna institucija ode u likvidaciju i/ili stečaj.

HUKU smatra da je vrlo važno da se zakonom propiše da novčana sredstva na računu (račun za namiru) i depoziti koje kreditna unija drži u kreditnoj instituciji ne mogu biti predmetom likvidacijske ili stečajne mase te kreditne institucije ili, kao alternativno rješenje, omogućavanje otvaranja računa za redovno poslovanje kod Hrvatske narodne banke.

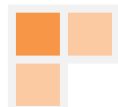
Načela na kojima može biti osnovana kreditna unija

Prema važećem Zakonu o kreditnim unijama, načela po kojima može biti osnovana kreditna unija mogu biti načelo zaposlenja kod istog poslodavca, odnosno u istoj djelatnosti, ili pripadanje određenom zanimanju, odnosno profesiji, ili prebivanje na istom području (prebivanje na području iste jedinice područne odnosno regionalne samouprave), ili međusobno povezivanje na drugi način kojim članovi osiguravaju ostvarivanje zajedničkog interesa na načelu uzajamnosti.

Stav HUKU-a je da je načelo uzajamnosti osnovna značajka koja razlikuje kreditne unije od drugih financijskih institucija te ga je potrebno svakako zadržati. Međutim, uzimajući u obzir da u devet županija ne postoje registrirane kreditne unije, potrebno je teritorijalno načelo proširiti na više jedinica područne odnosno regionalne samouprave i time omogućiti razvoj kreditnih unija na cjelokupnom teritoriju RH. Prijedlog HUKU-a je da se prebivanjem na istom području smatra prebivanje na području iste statističke regije 2. razine temeljem Nacionalne klasifikacije prostornih jedinica za statistiku (NKPJS).

Također, kriterij isključivo prebivanja na određenom području potrebno je proširiti na prebivanje, rad ili posjedovanje nekretnine na određenom području.

Uobičajena je praksa europskih zemalja da članovi uže obitelji člana stječu pravo na članstvo bez obzira na pojedinačno ispunjavanje kriterija. Nadalje, kombiniranje načela, tj. uvođenje sekundarnog načela limitiranog maksimalnim postotkom od ukupnog broja članova koji mogu biti učlanjeni temeljem istog, praksa je razvijenih modela kreditnih unija u Velikoj Britaniji, Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi.

Članstvo

Članstvo u kreditnoj uniji limitirano je na trgovce pojedince i obrtnike sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i fizičke osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, koje ispunjavaju neko od načela na kojima kreditna unija može biti osnovana.

Stajalište je HUKU da je članstvo u kreditnim unijama nužno proširiti i na:

- zadruga i udruge sukladno načelu
- pravne osobe odnosno male poduzetnike uz ograničenje broja članova u odnosu na ukupni broj članova kreditne unije, kao i maksimalnog postotka ukupnog iznosa članskih udjela

Navedenim promjenama proširile bi se mogućnosti financiranja i na pravne osobe, pokrivanjem tržišnih niša koje poslovnim bankama nisu zanimljive radi premalih iznosa kredita ili nedovoljnog boniteta i kreditne sposobnosti korisnika kredita. Također, osmišljavanjem programa financiranja za pojedine kategorije poduzetnika, kreditne unije bi postale rješenje kojim bi se zadovoljile potrebe za kapitalom u fazama razvoja poduzetnika u kojima je financiranje standardnim bankarskim proizvodima neizvedivo.

Poslovi kreditne unije

Odredbama Zakona o kreditnim unijama ostavljena je mogućnost obavljanja platnog prometa za članove uz prethodno odobrenje Hrvatske narodne banke, sukladno propisima koji uređuju platni promet.

Kako predmetno odobrenje nije izdano nijednoj kreditnoj uniji, HUKU drži kako je poslove platnog prometa moguće obavljati u ime i za račun poslovne banke s kojom bi kreditna unija zaključila ugovor (Primjer: Konzum i Tisak). Na taj način omogućilo bi se proširenje usluga, čime bi se povećala konkurentnost i ostvarila dodatna korist za članove obavljanjem više usluga na istom mjestu. Isto tako, obavljanje mjenjačkih poslova ne može biti ograničeno isključivo na članove kreditne unije.

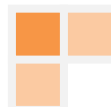

Dodatni prihodi iz pratećih djelatnosti otvorili bi prostor za daljnje smanjenje aktivne kamatne stope i/ili profitabilnije poslovanje.

Zaprimanje novčanih depozita ograničeno je na članove, sindikate, obrtničke komore i bespovratna sredstva međunarodnih financijskih institucija.

Stav je HUKU-a da je odredbe zakona potrebno proširiti na zaprimanje novčanih depozita ili kredita od tijela državne uprave, jedinica lokalne i regionalne samouprave, Hrvatske banke za obnovu i razvoj, fondova i međunarodnih organizacija, zadruga, udruga, kao i pravnih osoba sukladno ograničenjima koje bi definirale odredbe o članstvu pravnih osoba u kreditnoj uniji. Za sredstva međunarodnih financijskih institucija nije potrebna restriktivna odredba kojom se definira da ta sredstva moraju biti bespovratna. Nadalje, ulaganje slobodnih novčanih sredstava u dužničke vrijednosne papire izdavatelja Hrvatske narodne banke i Ministarstva financija RH omogućilo bi bolje upravljanje viškovima likvidnosti koje kreditne unije trenutno plasiraju u depozite ili na a vista račune domaćih poslovnih banaka.

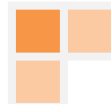
Proširenjem mogućnosti financiranja otvorile bi se mogućnosti društveno korisnog poslovanja kroz uključivanje u programe financiranja Ministarstava i ostalih državnih tijela, kao i međunarodnih institucija.

Dodatak: tablični prikaz članaka Zakona o kreditnim unijama koje je potrebno mijenjati

Članak ZKU	Prijedlog promjena	Obrazloženje
Članak 3.	7. umjesto točke staviti zarez i dodati toč. 8. i toč. 9, koje glase: <i>„8. obavljati financijsko-knjigovodstvene i savjetodavne usluge za svoje članove „9. slobodna novčana sredstva ulagati u dužničke vrijednosne papire koje izdaje Hrvatska narodna banke i Ministarstvo financija Republike Hrvatske</i>	Članovima unije time se omogućava da im unija pruža veći broj usluga na jednom mjestu, tim više što je dosadašnje iskustvo pokazalo da najveći interes za učlanjenje (ranije u štedno-kreditne zadruge, a sada u kreditne unije) iskazuju obrtnici, koji imaju potrebu za dodatnim uslugama. Nema zapreke da kreditne unije višak likvidnosti mogu uložiti u sigurne vrijednosne papire kao što su obveznice, trezorski i blagajnički zapisi, a ne samo u depozite ili na a vista račune domaćih banaka.
Članak 6. st. 3.	<i>„Statut kreditne unije mora biti ovjeren ili potvrđen (solemniziran) od strane javnog bilježnika.“</i>	Obrazloženje: radi se o nepotrebno velikim troškovima imajući u vidu javnobilježničku tarifu, a svrha pravne sigurnosti se može postići i ovjerom, odnosno potvrdom javnog bilježnika.
Članak 7. st. 5.	<i>brojku „5“, treba zamijeniti brojkom „20“</i>	Povećanjem gornjeg limita vlasničkog udjela omogućilo bi se privlačenje dodatnog kapitala, a zadržavanjem načela „jedan član, jedan glas“ otklonile bi se mogućnosti prevelikog utjecaja na poslovanje unije.
Članak 9. st. 4.,	<i>„Prebivanje na istom području iz st. 3. toč. 3. ovog članka smatra se prebivanjem na području iste statističke regije 2. Razine temeljem Nacionalne klasifikacije prostornih jedinica za statistiku (NKPS).“</i>	Smatramo da su statističkom podjelom RH postignuti ciljevi socijalne i ekonomske kohezije, a samim time i članovima kreditne unije omogućeno je ostvarivanje zajedničkog interesa i šire povezivanje, a što je i vidljivo iz trenutne nejednake regionalne zastupljenosti kreditnih unija u RH.
Članak 9. stavak 2.	iza toč.1. brisati “i” i dodati toč. 2., koja glasi: <i>„Pravne osobe sukladno načelima članstva.“</i>	Potreba uključivanja pravnih osoba i rješenja usporedivih zakonodavstava detaljno su obrazložena u prethodnim točkama materijala.
Članak 10. st. 3.	<i>„Odobrenje za pristupanje u kreditnu uniju donosi uprava kreditne unije.“</i>	Uprava je puno operativnije tijelo od nadzornog odbora, tim više što se traži jednoglasna odluka svih članova nadzornog odbora. Ovo je doista

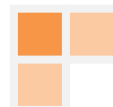
		nepotrebno, jer se Zakonom i statutom propisuje tko može biti član, pa ne bi trebali ni postojati razlozi da se nekog ne primi ako za to ispunjava uvjete ili da se primi netko tko uvjete ne ispunjava. Jasno da je zadatak nadzornog odbora da kontrolira rad uprave, uključujući i proces učlanjenja.
Članak 10. st. 4.	<i>treba brisati riječi „koju je ovjerovio javni bilježnik“</i>	Ovjerom od strane javnog bilježnika stvara se nepotreban trošak, a ne postoji ni jedan razlog zbog kojeg bi se trebalo sumnjati u to da bi netko tko želi postati član odbio potpisati izjavu o prihvaćanju statuta, pa da bi njegov potpis neko krivotvorio. Treba ovdje imati na umu da član učlanjenjem, zapravo, ne preuzima nikakve obveze, osim što uplaćuje svoj članski udjel, pa je mogućnost zloupotrebe doista samo teorijske naravi.

10. Zaključak

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o kreditnim unijama temeljimo na iskustvima tih institucija u zemljama Europske unije i njihovim zakonskim rješenjima, te na dosadašnjem iskustvu i uočenim nedostacima u poslovanju kreditnih unija u RH koji su posljedica određenih manjkavosti Zakona o kreditnim unijama.

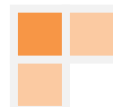
Preoblikovane kreditne unije, mobilizacijom domaće štednje članova, sredstava međunarodnih organizacija koja se bave mikrokreditiranjem i svih ostalih izvora sredstava te njihovom alokacijom na regionalnom principu mogu značajno potaknuti razvoj mikrofinanciranja i regionalni razvoj u RH.

HUKU se zalaže za stvaranje adekvatnog zakonodavnog okvira unutar kojeg će biti zadovoljeni pojedinačni interesi članova kreditne unije, ali i interes Republike Hrvatske putem raznih vidova društveno korisnog financiranja i uključivanja kreditnih unija u programe poticanja gospodarstva.

Prilog 1:

REGIONALNA ZASTUPLJENOST KREDITNIH UNIJA U RH			
	POVRŠINA U KM ²	BROJ STANOVNIKA	BROJ STANOVNIKA NA JEDNU KREDITNU UNIJU
GRAD ZAGREB	640	779.145	111.306
1. KREDITNA UNIJA DEPONENT			
2. KREDITNA UNIJA GAMA			
3. ŠTEDNOKRED KREDITNA UNIJA			
4. KOMERCIJALNA KREDITNA UNIJA			
5. SINDIKALNA ŠTEDNO-KREDITNA UNIJA			
6. EUROKRED KREDITNA UNIJA			
7. KREDITNA UNIJA ZAGREB			
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	3.078	309.696	309.696
1. VRBOVEČKA KREDITNA UNIJA			
SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA	4.448	185.387	92.694
1. KREDITNA UNIJA KOD SATA			
2. ABC KREDITNA UNIJA			
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA	3.590	305.505	305.505
1. KREDITNA UNIJA DUKAT			
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	730	118.426	59.213
1. KREDITNA UNIJA SJENICA			
2. KREDITNA UNIJA LIBERTINA			
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA	1.782	122.870	122.870
1. KREDITNA UNIJA KONAVLE			
SPLITSKO DALMATINSKA ŽUPANIJA	4.524	463.676	231.838
1. KREDITNA UNIJA MARJAN			
2. BRA-MA KREDITNA UNIJA			
OSIJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA	4.149	330.506	82.627
1. KREDITNA UNIJA APOEN			
2. KREDITNA UNIJA NOA			
3. FIDUS KREDITNA UNIJA			
4. KREDITNA UNIJA DUGA-KREDIT			
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA	2.448	204.768	102.384
1. KREDITNA UNIJA KRAJCAR			
2. KREDITNA UNIJA JAMSTVO			
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	2.027	176.765	176.765
1. KREDITNA UNIJA EURO			

KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA	1.230	142.432	142.432
1. ZAGORSKA KREDITNA UNIJA			
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA	1.734	124.467	124.467
1. ZANATSKA KREDITNA UNIJA			
UKUPNO	30.380	3.263.643	
ŽUPANIJE U KOJIMA NEMA KREDITNIH UNIJA			
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	3.622	141.787	
BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA	2.638	133.084	
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA	5.350	53.677	
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA	2.021	93.389	
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA	1.821	85.831	
ZADARSKA ŽUPANIJA	3.634	162.045	
ŠIBENSKO KNINSKA ŽUPANIJA	2.994	112.891	
ISTARSKA ŽUPANIJA	2.813	206.344	
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA	1.260	184.769	
UKUPNO	26.153	1.173.817	

IZVOR:

POPIS KREDITNIH UNIJA UPISANIH U SUDSKI REGISTAR SA STANJEM NA DAN 01.kolovoz 2012.GODINE

STATISTIČKI LIETOPIŠ RH 2008 god.

POPIS STANOVNIŠTVA IZ 2001. god.

